

МОТИВАЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ

„Неуспех у школској клупи“ један је од најпродаванијих наслова данас. Јасно је у старту да то не може бити последица недовољних способности ученика. Иако фактора има много, сасвим је вероватно, чак и на први поглед видљиво, да нам деца губе мотивацију да стекну нова знања, а нека су чак и убеђена да већ знају доста и да ће до одговора и решења лако доћи, што и јесте логичан закључак на основу онога што им се нуди (нове технологије, медији...). Овде су неке смернице о томе шта је мотивација и како можемо помоћи деци да осете задовољство кроз стицање и примену вештина и знања.

Мотив за постигнућем се види кроз:

- Узбуђење, задовољство, уместо „треба“и „корисно је“,
- Радне навике,
- Понос због знања.
- Размишљање о томе шта је овде важно (интервенције - Хајде да то средимо! Гледај, како је ово занимљиво!), шта бисмо могли да искористимо у животу, са чим да повежемо.
- „Шта ја имам од тога?“ – разумевање овога води ка задовољству.
- Труд, а не оцена – основа којом се водимо.
- Циљеви, интересовања и могућности деце – треба почети одатле >каналистати у реалније циљеве >доћи заједно (објаснити) до корака како се тамо стиже.
- Краткорочне награде доводе до краткорочних решења, тако се не ради на мотивацији, *дарови сопствене маште су оно због чега деца уче.*
- Када нема поштовања ауторитета и јасне разлике шта је добро а шта лоше, нема ни порива да се улаже труд и покаже воља. Деца која цене оно што родитељи раде, самоиницијативно ће обављати своје обавезе. Ситуација у којој се налазимо (ванредно стање) је показатељ тога – деца лекара немају проблем да седну и уче. Цене напоре својих родитеља и осећају се активним учесницима у породичном животу).
- Понављано понашање (погрешно, без ефекта) још више демотивише – битно је КАКО дете учи.

МОЋИ, ХТЕТИ, ЗНАТИ И ПОСВЕТИТИ ВРЕМЕ!

- МОЋИ – углавном није проблем, школско градиво је направљено на основу норми за дете просечних интелектуалних способности. Ипак:
 - Захтеви не смеју бити ни премали (>комодитет и конформизам) ни превисоки (>анксиозност, фрустрација, одустајање).
 - Не поредите децу. То ћете избећи ако хвалите само уложен труд, а не постигнути успех. Нереално је захтевати од све деце исто.
 - Упутите их на то да активно уче - да траже одговоре, постављају себи питања већ на почетку лекције, да истражују, да не пропусте прилику да питају све што их занима.

- ХТЕТИ
 - Да је дете спремно да савлада тешкоће и лични мотиви
 - Спољашња и унутрашња мотивација (ова друга се гаји)
 - Амбијент
 - Интересовања
 - Стратегије
 - Циљеви
 - Повезивање
 - Појачавање жењеног понављања
 - Критичко мишљење (дебате)

- ЗНАТИ
 - Економија времена и труда > повећати задовољство > независан рад.

- ПОСВЕТИТИ ВРЕМЕ

ДА НЕ ЗАБОРАВИМО И ОВО:

- *ЗАМКА! - ИЛУЗИЈА ЛАКОГ УЧЕЊА* – због преоптерећености нуде се лака решења. Медији то подржавају („Научите енглески без труда“ – билборд на путу до школе.)
- *ФИЗИЧКИ И ФИЗИОЛОШКИ УСЛОВИ, РЕД, ПОРОДИЧНА СТРУКТУРА* > Опустање пре учења, пред спавања пола сата ништа се не ради, атмосфера се стишава, не осврће се на завршен дан. Дете може да буде будно најкасније до 23.00.
- *ИНТЕРЕСОВАЊА*
Нађи нешто занимљиво - применљиво. Деца градиво схватају као нешто далеко и непотребно („Чему ми то служи?“).

ПОРОДИЦА – НОСИЛАЦ ВРЕДНОСТИ

Водити рачуна о:

- презасићењу информацијама,
- илузији лаког учења,
- моделу самих родитеља.
- Полако пребацивати одговорност на дете - дискусија шта планира ако не заврши школу.
- Родитељ је неко ко САРАЂУЈЕ са дететом и тако олакшава, претворите себе у учесника како би дете стекло поверење.
Супротно томе је крута дисциплина која повећава отпор.
Такође став „ради шта хоћеш“ није добар, дете то разуме као мањак бриге.

Решење је ИНДИРЕКТНА И УМЕРЕНА КОНТРОЛА.

Остали задаци породице:

- Слушати своју децу,
- Развијати независност и одговорност, помоћи им да донесу одлуке,
- Награђивати труд.

- Материјалне награде делују краткорочно и фокусирају дете на резултате. Исход је механичко учење.
- Оптимизација времена, разбити субјективно доживљавање времена („Целог дана учим!“) – ставити на папир. Водите дете ка увиду на који начин може имати више времена за игру. Направите јасан план обавеза (школских и породичних), уз јасан увид у периоде опуштања и забаве.
- Помозите детету да повеже оно што учи са познатим, старим, занимљивим, са искуствима и сећањима која су пријатна и које делите.

- Комуникација:
 - Слушати дете без прекидања,
 - Опуштена атмосфера,
 - Заједничке активности,
 - Занимање за оно што му се свиђа,
 - Поштовање,
 - Дељење, аутентичност и искреност, нпр. како је било вама када сте учили,
 - Јасан став да је учење дететов посао, а да ви имате своје,
 - Одмори треба да буду чешћи али не да не ради ништа, већ кроз промену активности.

- Водите рачуна о *стрпљењу и аспирацијама*. Стпљење је процес, гаји се. Немојте пресликавати своје аспирације, већ видите шта је детету важно.

Постигли сте много ако приметите код свог детета:

- Осећање поноса и моћи које даје знање,
- Веру да ће моћи (трудом) да оствари циљеве,
- Стални мали труд, континуиран, кораке које само прави.

Психолог школе
Маја Димитријевић